

Avdelningen för cybersäkerhet och skydd av
samhällsviktig verksamhet, Enheten för skydd av
kritisk infrastruktur och cybersäkerhet
Jonas Milton
010-240 50 31
jonas.milton@msb.se

REMISSVAR

Datum
2018-10-12
Ert datum
2018-06-19
Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Diariernr
2018-05851
Er referens
Fi2018/02359/B

Delbetänkandet SOU 2018:42 Tryggad tillgång till kontanter

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) välkomnar de förslag som kommittén lämnat i sitt delbetänkande och har några övergripande synpunkter att lämna gällande beredskapsfrågan avseende den finansiella infrastrukturen och betalningsmedel.

MSB anser att Sverige behöver ha en robust betalningsförmåga inklusive trygg tillgång till kontanter som kan fungera i hela hotskalan inklusive omfattande samhällsstörningar i fred till krigsfara och krig. MSB delar därför kommitténs slutsats att kontanter fortfarande är ett viktigt betalningsmedel. Beredskapen i betalningssystemet vid kris eller krig måste samtidigt ses i ett helhetsperspektiv som även inkluderar de elektroniska betalsätten och övriga tänkbara betalformer. Kontanter och de övriga betaltjänster vi använder idag är sårbara då de är beroende av en fungerande bakomliggande infrastruktur såsom exempelvis el och telekom. En tryggad tillgång till kontanter handlar därför inte bara om ren fysisk tillgång till kontanttjänster utan även att kontantförsörjningen upprätthålls på ett tillförlitligt sätt både i vardag och kris.

Avseende frågan om betalningsmedel ur ett beredskapsperspektiv som nämns i kapitel 14.5 är det därför viktigt att i slutbetänkandet beakta frågan om den faktiska tillgängligheten till kontanttjänster både i ett normalläge, i kris såsom i höjd beredskap. Om ett eller flera led i kontanthanteringskedjan försvinner i fredstid kommer den inte kunna återtas vid krig. Samtidigt kan någon del av kedjan vara extra sårbar i händelse av en riktigt stor och långvarig störning (kris) eller under ett krig. Här är tillgänglighetskrav på de aktörer som tillhandahåller kontanttjänster, nödvändig bakomliggande infrastruktur, system och logistik centrala frågor att utreda. Även behovet av ett alternativt sätt att betala i händelse av en större kris eller krig bör utredas.

Det är i ett sådant sammanhang även viktigt att belysa ”alternativkostnaden”, det vill säga kostnaden för att med samhällsstöd upprätthålla förmågan i hela kontantkedjan jämfört med att inte göra det. En sådan alternativkostnad bör uppskattas för såväl normalläge som vid en fredstida störning och ytterst krig.

Alternativkostnader kan uppstå även på andra sätt än ekonomiska. Till exempel skulle bristande funktionalitet i enskildas tillgång till kontanter eller andra betalformer kunna påverka den allmänna försvarsviljan

Utredningen föreslår inte något generellt krav på näringsidkare att acceptera kontanter (kap 11.1). Ur ett beredskapsperspektiv är det dock viktigt att överväga om leverantörer av vissa varor och tjänster, ska ha en förmåga att ta betalt i kontanter eller ett alternativt betalningsmedel. Exempel på sådana aktörer kan vara livsmedelshandel, apotek, vårdcentraler och bensinstationer. En annan fråga att beakta är om det vid en längre kris eller krig kan finnas behov av undantagsregler avseende till exempel momsredovisning och bokföringsregler.

MSB anser att Riksbankens roll i befintliga strukturer för krisberedskap och civilt försvar bör förtydligas. Genom justering av Riksbankslagen kan Riksbanken ges det uppdrag som motsvaras av vad som framgår i förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Riksbanken får då en tydligare roll i befintliga strukturer för krisberedskap och civilt försvar. MSB har tidigare uttryckt detta behov i svar (MSB 2018-02891) på uppdrag 5 i årets regleringsbrev.

I detta ärende har avdelningschef Åke Holmgren, Avdelningen för cybersäkerhet och skydd av samhällsviktig verksamhet, beslutat. Handläggare Jonas Milton, Enheten för skydd av kritisk infrastruktur och cybersäkerhet, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också handläggare Leif Elofsson, tillförordnad ekonomi och planeringsdirektör Anna Psaroulis, myndighetsjurist Malin Wigert, handläggare Omar Harrami samt enhetschef Lars-Göran Emanuelsson deltagit.

Åke Holmgren

Jonas Milton